

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitrop
 APARE SĂPTĂMÂNAL

Asociațiunea pentru literatura română și
 cultura poporului român
 Sibiu
 Str. Șaguna 8
 Șagunaru Șaguna

Abonamentul:
 Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni
 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. —
 Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
 se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu,
 strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se
 refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor
 un șir pettit 6 Lei pentru odată, dacă se publică
 de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile
 se adresează **Administrației** ziarului Telegraful
 Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Păstor de suflete

Mare lucru este acesta! El exprimă demnitatea de diriguitor, de conducător cu care a încredințat Domnul pe preot. A fi conducător chiar în chestiuni cari privesc viața în cadrul pământesc, ordinea, progresul, bunăstarea socială și este un lucru mare. Se cere o harismă specială, o putere deosebită, pe care oamenii să o simtă în cel ce vrea să-i conducă, trezindu-le încrederea, făcându-i să-l urmeze, să-l asculte. Din conducător se cere să emane ceea ce se cheamă autoritatea, o putere de-a impune oamenilor, de-a se face ascultat cu dragă inimă.

Numai Dumnezeu dă acest dar, căci tot ce are omul bun e dela Dumnezeu. Iar funcția de conducător, substanța autorității e necesară, având în vedere slăbiciunile oamenilor, trebuința lor de a fi susținuți, stimulați continuu, ajutați.

Dar dacă este necesară și magnifică funcția de conducător al oamenilor pentru buna gospodărie a vieții individuale și colective în cadrul existenței văzute, cu cât mai necesară, mai magnifică și mai divină este demnitatea de conducător al sufletelor spre viața cea eternă.

La urma urmelor toate aranjamentele și condițiile vieții acesteia sunt nimic în fața omului, în raport cu destinul lui veșnic, cu marea întrebare: ce să fac ca să mă mântuiesc, ca să-mi salvez sufletul în viața cea eternă de dincolo de mormânt?

Și dacă se cere o harismă specială ca să poți conduce oamenii la bunăstare în marginile lumii văzute, cu cât mai mare nu trebuie să fie harisma celui ce este destinat să conducă sufletul la salvarea lui veșnică? Autoritatea conducătorilor spre scopuri pământești sporește în urma unor succese de ordin politic, economic, palpabil. Din cecece a realizat vizibil din promisiunile făcute oamenilor, aceștia deduc la capacitatea lui de-a realiza și cecece le mai promite pentru viitor. Dar autoritatea conducătorului spre mântuirea veșnică nu se razimă pe nimic exterior, căci nimeni n'a văzut cum un om care i-a ascultat întru totul sfaturile a intrat întru fericirea cea de veci. Autoritatea conducătorului de suflete fiind de o esență pur spirituală, avându-și numai în sine puterea, trebuie să fie cu mult mai pătrunzătoare, mai cuceritoare. Trebuie să emane din ființa preotului o autoritate spirituală atât de puternică, de-o așa calitate supraomenească, încât fără a mai fi nevoie de probe vizibile, omul să-l urmeze cu absolută convingere că în felul acesta și numai în felul acesta va ajunge la mântuire.

Ca să-ți pui de altfel soarta limitată a vieții pământești, sau o parte din ea în mâna cuiva, e un lucru mai

ușor și nu se cere să ai o încredere chiar absolută în cel ți-o cere; chiar în cazul de nereușită, nu pierzi cine știe ce. Dar ca să-ți pui destinul veșnic în mâna cuiva, trebuie să fi dobândit în prealabil o încredere absolută în acela, trebuie să te fi cucerit cu o autoritate misterioasă, coplesitoare.

Aceste considerațiuni arată cât de superior conducător este sau trebuie să fie preotul în fața oamenilor, în raport cu toți ceilalți conducători. Nu degeaba mai demult împărații și împărătesele sărutau mâna preotului, numindu-l părinte, nu ca un titlu fără conținut, ci simțind că le este și lor părinte în sensul real al cuvântului. (Azi preoții, în special cei din Ardeal, sărută ei mâna cucoanelor, chiar și a fetițelor de 15 ani. Câtă absență a conștiinții înfricoșător de înaltei lor

misiiuni! Se transformă din părinți, din conducători de suflete spre mântuire, în simpli virtuoși ai galanteriilor superficiale). Nu preotul trebuie să se supună conducătorilor pământești, ori cât le apreciază misiunea și personalitatea deosebit de înzestrată, ci invers, orice om, chiar cât de conducător ar fi el, trebuie să se socotească pe sine un fiu sufletesc al preotului, urmând povețele lui pentru a-și mântui sufletul. Dar ca să fie situația în chip real astfel, câtă autoritate de esență supra-lumească ar trebui să emane din ființa preotului? Căci fapt e că un preot purtat de duh lumesc, din care nu emană decât slăbiciuni și ambiții omenești, nu poate pretinde să fie ascultat de personalități cari, ca oameni, îi sunt cu mult superiori. Să ceri în numele omenescului din tine ascultare unor oameni cari în această calitate îți sunt superiori, e o pretenție ușor luată în ridicul.

Cum poate avea însă preotul asemenea autoritate, care să-l ridice de fapt peste orice om, care să-l facă

într'adevăr păstor al sufletelor, al tuturor sufletelor?

Numai stând într'o legătură frecventă, neîntreruptă cu Iisus Hristos. Adevăratul împărat al împărăției mântuirii este Iisus Hristos, precum El este adevăratul preot și profet. Pe preot l-a lăsat să-l reprezinte vizibil în această întreită calitate, dar nu ca unul care a plecat departe de noi, ci ca unul care e cu noi, cu Biserica, cu misiunea apostolilor și a preoților în toate zilele vieții. El împărtășește harul în tainele pe cari le săvârșește preotul, El luminează și trezește sufletele în timpul lucrării propovăduitoare a preotului, El transmite în suflete impresia de autoritate când preotul își afirmă autoritatea în numele lui Iisus Hristos. «Datu-mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ», a spus Domnul când avea să se înalțe la cer. Aceasta însemnează că puterea Lui pe care cât a stat pe pământ a exercitat-o numai în cadrul restrâns al teritorului palestinian, din momentul înălțării la cer, s'a extins asupra întregii lumi, se va face simțită în toată lumea. De aceea în imediata legătură cu aceste cuvinte, continuă: «Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh» (Mt. 28, 18—19). Deoarece puterea mea se extinde asupra întregii lumi, mergeți peste tot și propovăduiți despre mine și botezați în numele meu, căci puterea mea se va face simțită oriunde veți lucra. Dacă nu mi s'ar fi dat toată puterea peste tot, în zadar V'ați strădui voi, în zadar ați vorbi de mine, — nu ați avea nici o influență în inimi.

Deci cecece îl face pe preot tare, plin de autoritate în fața oamenilor este prezența lui Hristos. Dar această prezență e numai acolo și atunci, unde și când preotul lucrează în numele Lui, în slujba Lui, unde vorbește de El. Hristos este cu preotul dacă și el este alipit lui Hristos. Cine n'a observat că atunci când pronunți numele lui Hristos, cu seriozitate, cu convingere, vorbăria cinică și neserioasă a unui om sau a unei societăți se rușinează și se oprește? Este o misterioasă putere în însași rostirea serioasă și convingătoare a numelui lui Iisus Hristos.

Deaceea fie preotul prin cecece aduce el ca zestre naturală, omenească, cât de puțin înzestrat. El va fi tare, dacă va rosti fără încetare și cu convingere cuvânt despre Hristos, dacă își va absorbi viața în această misiune.

Ap. Pavel spune: «Mă voi lăuda mai ales întru neputințele mele, ca să locuiesc întru mine puterea lui Hristos». Sau «Când sunt slab, atunci sunt tare» (II Cor. 12, 9—10).

E arătată aci și limita dar și măreția demnității de conducător a preotului. Prin sine, ca om, nu e nimic. El nu are o autoritate, izvorâtă din sine. El nu cucerește sufletele prin sine. Dar în acelaș timp, întrucât se alipește cu totul la Hristos și la misiuni-

† PROTOEREUL STAVROFOR IOAN MOȚA

1868—1940

Vajnicul luptător naționalist și vrednicul slujitor al Bisericii noastre, părintele Ioan Moța, fruntașul și simbolul preoțimii ardelenene, a părăsit viața pământească întovărășit de durerea recunoscătoare a unui neam întreg.

Cu trecerea la cele veșnice a părintelui protoereu stavrofor, IOAN MOȚA, Biserica ortodoxă din Ardeal și din toată țara este astăzi văduvită de un cald și neînfricat luptător, care și-a închinat viața toată idealului creștin-național.

Preot și scriitor, prin faptă și cuvânt, a săvârșit timp de patruzeci de ani, în jertfe și suferințe, în jale și bucurie, o muncă dărză întru ridicarea nivelului cultural și moral în masele sătenilor noștri atât înainte, cât și după înfăptuirea visului de unitate națională.

Încă de pe vremea când își făcea studiile la teologia din Sibiu, tinărul fiu de preot dintr'un sat ardelenesc, și-a manifestat talentul scriitoricesc, publicând articole în presa de pe atunci.

În 1897, ca paroh în Orăștie, a condus foaia săptămânală „Revista Orăștiei”. În anul următor a lucrat în redacția „Telegrafului Român”, și a revenit după un an la Orăștie, unde alături de bărbați politici, tineri și însuflețiți, a înființat ziarul „Libertatea”, careia a izbutit să-i imprime un duh nou, în luptele politice cu adversarii noștri de veacuri, fără teamă că avea să îndure condamnări și pedepse cu temniță și

amende din partea stăpâniiri dela Peșta.

În primul an al războiului, 1914, „Libertatea” și celelalte foi redactate de părintele Moța, sânt suprimate de guvern. După doi ani, în 1916, „Libertatea” reapare la București, iar după aceea, când părintele Moța împreună cu doctorul Lucaci, pleacă la românii de peste Ocean, „Libertatea” timp de două luni se tipărește în America, întru luminarea românilor emigrați. În 1918 foaia apare iarăș la Orăștie, pentruca după câțiva ani să treacă la București, ca să dea de acolo o publicație populară patriotică și neatârnată.

Părintele Moța, care a avut durerea să-și piardă unicul fiu mort ca erou în apărarea credinței în Hristos, omul care a întâmpinat într'o luptă viață prigoane și amăgiri, nu s'a dat biruit niciodată, ci a pășit mai departe la muncă de preot și român neînfrânt.

Apreciat de superiorii săi bisericesti, părintele dela Orăștie a fost distins cu demnitatea de protoiereu stavrofor.

Moartea neîndurătoare a pus sfârșit lucrării nobile, naționale și ortodoxe, a prea vrednicului părinte Ioan Moța.

Il deplângem profund întristați rugând pe bunul Dumnezeu să-i primească sufletul în rândul dreptilor Săi.

Înmormântarea regretatului dispărut se face astăzi, Sâmbătă, cu onoruri naționale, în Orăștie.

nea de-a câștiga lumea pentru El, de-a conduce lumea în numele Lui, Hristos e cu El, transmitând în suflute o putere care întrece tot ce e putere și autoritate omenească. Preotul e numai organ vizibil, ocazie concretă, al puterii lui Hristos, dar numai el are calitatea aceasta de organ.

Preoții sunt batalioanele de asalt al împăratului Hristos. Armele lor sunt cuvintele despre Hristos, iar forța acestor cuvinte este Hristos, care ca împărat nu e departe, ci în același loc, nevăzut, dar eficient. Fiecare cuvânt serios al preotului despre Hristos, e ca un glonț care pătrunde în inima ascultătorilor alungând duhurile rele și vraja lor rea, care face să cadă puțin o fortăreață suflutească sub stăpânirea lui Hristos.

Orice preot poate deveni un mare conducător de suflute. Nu se cere decât un singur lucru: perseverența necurmată în preocuparea de misiunea lui, în gândul la Hristos, Stăpânul și Împăratul propriu.

Să-și umple gândul continuu cu înțelesul jertfei, al învierii, al vocii lui Hristos cu privire la lume, cu convingerea că numai prin Hristos se mântuiesc suflutele, cu înfricoșata conștiință că Hristos vrea să devină împărat al tuturor suflutelelor, dar întinderea împărăției lui depinde de cuvântul rostit de el, de preot. Prin cuvântul lui, prin neobosită lui strădanie în acest scop, dă Hristos lupta Sa biruitoare. Să nu-I refuzăm acest mijloc, să nu stăm în calea puterii lui Hristos.

Nu mai pentru El trebuie să trăiască preotul, dacă vrea să facă tot ce e mai important pentru fericirea oamenilor. Să nu trăiască deslipit de Hristos și alipit în majoritatea clipelelor sale de alte preocupări. Nu va mai avea nici o autoritate, nici o eficiență asupra suflutelelor.

Nu există ființă mai ascultată, mai respectată decât preotul când trăește și activează din alipirea strânsă la Hristos. Dar tot așa nu există ființă mai disprețuită, în lumea contemporană, ca preotul care nu e simțit că trăește cu Hristos și pentru Hristos. Toată autoritatea lui depinde de această frecvență a trăirii cu Hristos și a lucrării pentru El.

D. STĂNILOAE

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

FOIȘOARA

Date statistice despre situația elementului românesc din Transilvania

Reținem, din lecția de deschidere pe care a ținut-o dl profesor *Silviu Dragomir* la Universitatea din Sibiu, următoarele date:

1. Aria de răspândire a elementului românesc cuprinde, cu excepția celor trei județe săcuiești, toată Transilvania.

2. Românii posedă majoritatea absolută (57,8%) din populația întregii Transilvanii. Raportul real de forțe se vede și mai clar, dacă adăugăm că din 23 județe românii dispun de majorități în 20 județe. Pe unități administrative mai reduse, din totalul de 138 de plăși (Bezirke), majorități românești sunt în 113, iar din 4087 comune în total, 2979 au caracter predominant românesc. Cifrele acestea demonstrează că românii constituie elementul de bază al populației din Transilvania.

3. Românii ocupă matca Transilvaniei, formată prin văile râurilor Mureș, Arieș, Someș și Crișul, Așezarea blocurilor compacte românești, în văile acestor râuri și în munții din care isvoresc, determină în-

In genunchi. La icoană. Sub sabia de foc a Arhanghelului. Așa s'a născut tinerețea înveșnicirii românești. Așa au crescut legionarii. Năpraznici și nefinduplecați, viteji ca o legendă și dârzi ca o istorie, haiduci ai veacurilor răsărite, ctitoritori, în cântec și jertfă, de destin secular, ei au știut să împletească vitejia cu rugăciunea, eroismul cu asceza. Și nu știu care dintre aceste două calități au cântărit mai mult în cumpăna biruinții: bărbăția sau forța morală, eroismul sau puterea spirituală. Întrebarea de altfel, în cadrul vieții legionare, n'are sens, căci despărțirea dintre ele, în viață, e imposibilă: eroismul gâlgăie din energiile sacre ale smeritei îngenunchieri la mormintele strămoșilor sub oblăduirea de har a cerului. Adevăratul viteaz este un cavalier medieval, a cărui "sabie" are străluciri de aur din sabia de fiacără și cer a Arhanghelului: un cruciat al învierii. Dacă însă cronicarii vremilor de astăzi vor încresta în cartea veacurilor faptele vitejiei lor jertfelnice, cronicarii veșniciei, ai înduhovnicirii noastre, tind mai ales să surprindă șoapta roditorilor din adânc, taina iluminărilor sfinte, truda creșterilor spirituale sub ploaia de har a împărăției cei de dincolo de veac. Și rugăciunea este seva lăuntrică, prin care cresc, sub zăriștea cerului, toate creștele de lumină ale neamului. Cine va putea vreodată frânge toată mireasma înviorătoare a ctitoritorilor noului veac românesc, când suflutele lor își deschidea dorurile și sbuciumările sub raza de iubire și binecuvântare a lui Dumnezeu? Cine va putea vreodată lumina adâncurile de iubire care înfloriseră în inima lui Moța pentru Hristos, Cel răstignit iarăși în Spania comunismului anarhic? Pentru ei Dumnezeu nu era o problemă; Mântuitorul nu era o persoană abstractă și îndepărtată; nemurirea nu era un vis al dorurilor umane. Pentru ei acestea erau viața, realitatea din care trăiau, în mijlocul căreia trăiau, prin rugăciune: „ne recunoaștem păcătoși, dar tindem să devenim mai buni, să ne înălțăm spre linia dumnezeiască a Bisericii”. Acesta era duhul care se zămislise într'ânșii.

Cina a încovoiat cohortele tinereții sub pâlparea de azur a candelii, la icoană? Cine i-a învățat să se închine, să se smerească în fața lui Dumnezeu, pe acești cavaleri ai dreptății cari nu cunoșteau ce-i îngenunchierea,

discutabil apartinerea întregii Transilvanii la spațiul vital românesc. Aceste regiuni sânt menite să comande din toate punctele de vedere viața Transilvaniei.

4. Periferiile acestui spațiu românesc sânt din punct de vedere etnic chiar mai puternice: județele Arad, Bihor, Sălaj, Satu-Mare și Maramureșul dispun de mase mai compacte românești, care constituie un veritabil dig de izolare față de expansiunea maghiară din apus.

5. În două județe românii împărtășesc posesiunea frățește cu populația germană (șvabii din Timiș-Torontal și sașii în Târnavă Mare). Șvabii din Banat, și în măsură mai mică și cei din Arad și Satu-Mare, formează un perete despărțitor între teritoriile de limbă maghiară dela vest și românească dela răsărit.

6. Repartizarea ungarilor în Transilvania este insulară și chiar sporadică printre masele majoritare românești. Caracterul de infiltrație târzie, făcută la adăpostul predominanței politice, pe care au avut-o în trecut, este prea evident.

7. Ungurii nu dispun de majorități, decât în cele trei județe săcuiești (Ciuc, Odorhei, Treiscaune), la care în continuare trebuie să se adauge jumătatea sud-estică a județului Mureș, în care aceiași secui reprezintă o proporție mai considerabilă (42,6%) și o parte a județului Târnavă-

fața oamenilor? — Neamul. Neamul acesta născut în lacrimi și rugăciune; în umiltele biserici ale ortodoxiei noastre. Acesta este fondul. Dinamizarea lui, într'un veac de vădită stagnare, spre a fi viață și putere de viață, a realizat-o al doilea element: suferința. O viață fihnită, o viață îndestulată, o viață liniștită și lipsită de griji te superficializează, transformă raportul dintre om și Dumnezeu într'o abstracțiune ineficientă. Suferința răscolește adâncurile, spulberă iluziile, sângerează dorurile, luminează vrerile; te adâncește în tine-insuși și te apropie de Dumnezeu. Mai ales dacă ai un suflet curat, o inimă caldă. O mână de tineri într'o lume neînțelegătoare; un mănunchiu de suflute cari sângerău pentru neamul lor, într'o lume în care cei mai mulți lăcrămau numai pentru durerile ego-centrismului lor. Singuri. Fără putere. Înălțuți și huliți. Cine să le dea certitudinea biruinții, certitudinea adevărului? — Neamul. Comuniunea cu strămoșii. Alungați din lume, eroii veacurilor românești îi îmbrățișau. Dar atâta nu e de ajuns. Neamul însuși ca să existe, ca să-și parguiască destinul, trebuie să fie sub ocrotirea lui Dumnezeu: „destinul neamurilor este învierea”, învierea în veșnicie. Lumea i-a alungat din vreme, și ei s'au odihnit, s'au regăsit în veșnicie. Singurătatea și suferința i-a topit în comunitatea neamului, înaintea lui Dumnezeu. Nu mai erau ei cei puțini și slabi; nu mai erau ei cei huliți și înălțuți. Căci cine poate înălțuți spiritul? Prin ei, un neam întreg îngenunchiase, înălcrămat, la icoană. Și neamul acesta era nebiruit. Așa s'a născut Legiunea, tinerețea în veac a duhului românesc: la icoană, din lacrima suferinții și dorurile mântuirii...

„Și așa a crescut. Moța este întruparea vie a acestui duh. Cuvintele lui — rupte din legendă — și jertfa lui — învăluită în aureolă de martir —, cutremură și astăzi vâpăile sufletului românesc: „am iubit pe Hristos și m'am dus fericit la moarte pentru El”. Iubire și moarte. Moarte și înviere. Vă mai aduceți aminte? Mai simțiți dogoarea acelor zile? Neamul întreg îngenunchiase la rugăciune: el s'a adus jertfă de bunăvoie pentru izbăvirea neamului. Izbăvire? Da, căci în fața mormântului lui s'au desmetecit toate energiile credinții adormite în străfundurile sufletului românesc. Par'că s'a prăbușit ceva în noi; în suflet s'au aprins luminile

Mică (23,6%). Intreg acest teritoriu al secuilor formează un bloc omogen așezat chiar în inima României și la extremitatea de est a Ardealului, izolat de teritoriul etnic maghiar. Fâșia îngustă și cu o densitate variată, care ar putea fi socotită că leagă blocul săcuiesc de cel unguresc din pusta, este locuită pe întreaga ei lungime de majorități românești.

8. În majoritatea (12) județelor din Transilvania, ungurii nu reprezintă nici măcar un procent minimal pentru a-și putea înjgheba condițiile pentru o viață națională proprie. În 6 județe se cifrează la mai puțin de 7%, în trei reprezintă 11% și în alte trei între 15-19%. Din 4087 comune în Transilvania numai 765 au caracter unguresc, iar din 138 plăși nu dețin majoritatea, chiar incluzând ținutul săcuiesc, decât în 18.

9. În restul Ardealului numai în trei județe proporția ungarilor se urcă la 21,4% (Turda), 26,7% (Brașov), și 30,1% (Cluj). Urcarea aceasta se datorește procesului de urbanizare alimentat cu toate mijloacele în ultimii 50 de ani înainte de 1918. De aceea jumătate din populația ungară a județului Cluj, spre exemplu reprezintă locuitori ai celor două orașe, Cluj și Huedin, care nu au suport în regiunea ce le înconjoară. Cealaltă jumătate o constituie populația ungurescă respirată în comune ce nu se

adâncului și am început să vedem și să trăim neasemuita frumusețe și putere a Împărăției de dincolo de veac, care-și oglindește luminile peste veac. Pilda lui Moța a cutremurat și a deșteptat conștiința adevărului ce zăcea înăbușită în noi; ea a coborât din nou pe acest pământ duhul muceniciei pentru Hristos, suflarea imprimăvării duhovnicești. Sufletul lui era rugăciune și jertfă. Ca și sufletul neamului. Prin aceasta s'au deschis cărările tinereții veșnice, ale tinereții biruitoare: „Vârsta omului nu se judecă după numărul anilor, ci după gradul de apropiere față de Dumnezeu”. Spre cerul acestei iubiri s'au înălțat lanurile verzi ale tinereții: „să trăim în sărăcie... să trăim o viață aspră și severă...”

Din pricina aceasta au fost din nou huliți, prigoșiți, înălțuți, schingiuți și uciși. Ei însă știau, din trăirea adevărului creștin, că nu există înviere fără răstignire, că unitatea de măsură a biruinții peste veacuri este mormântul. Au acceptat răstignirea, surăzătorii și neînfrânți au acceptat mormântul, pentru că vedeau învierea. Duhul lui Hristos, duhul strămoșilor martirizați pentru credința lor, priveghia peste gândurile lor, peste șoapta de taină a îngenunchierii lor. „Suferința pe cei buni îi face și mai buni și-i apropie mai mult de Dumnezeu”: aceasta e mărturia jertfei lor. În rugăciunea suferinții, în apropierea de Dumnezeu, în adâncirea vieții mântuitoare a lui Iisus Hristos, este taina vfeției, isvorul eroismului lor, temelie neclintirii lor de granit. La Vaslui, într'o cameră, mâni cuvioase de legionari pictaseră două icoane: Mântuitorul și Maica Domnului. În fața lor, până noaptea târziu, ceas de ceas, legionarii îngenunchiau, cu sufletul frământat și nvolburat, ca să-și deschidă petalele gândului luminii ce se coboară de sus. Ei simțeau — în singurătatea lor — simțeau pe Dumnezeu aproape; când toți te părăsesc, când toți te hulesc, Dumnezeu singur nu te părăsește, îți picură lacrima iubirii lui peste ranele tale. Și erau clipe, în rugăciunea lor, când uitau de pământ, nu se mai simțeau în trup: ei vorbeau cu Dumnezeu. Erau fericiți. La clipele acelea, în fața lui Dumnezeu, trăiau aievea, în comunitatea iubirii, morții cu viii, cei închiși cu cei liberi. *Lăgărele legionare au fost o adevărată școală a rugăciunii*: mulți acolo au simțit primădată ce însemnează rugăciunea, care sânt mântuitoarele ei puteri. Și de-atunci n'o vor părăsi niciodată: dulceața ei este cea mai scumpă comoară a sufletului lor. Suferința este marele dascăl al înduhovnicirii legionare.

leagă strâns una de alta pentru a forma o insulă compactă. În total cifra populației rurale maghiare din ambele județe Turda și Cluj (79.458) rămâne departe sub numărul românilor locuitori rurali ai aceluiași județe (296.643).

10. În trei județe dela frontiera de vest, (Bihor, Sălaj, Satu-Mare), ungurii, deși procentual sânt dublați de români, reprezintă totuși minorități mai însemnate (30,0%, 31,4%, 25,5%), datorită expansiunii teritoriului etnic maghiar cu care sânt în nemijlocit contact. Numai în județul Sălaj, coloniile noi ungurești sânt împărțiate pe o suprafață mai mare în interior, fără a reuși să se apropie nicăeri de procentul românilor.

Dl profesor Dragomir arată apoi argumentele geografico-economice care pledează pentru apartinerea Transilvaniei la unitatea politică a statului român și apoi, expunând în cifre situația creată prin arbitrajul dela Viena, constată că românii constituie majoritatea populației în fiecare din cele două jumătăți ale Transilvaniei. Construcția etnică a acestei provincii este în așa măsură caracterizată de predominanța elementului românesc, încât oricum s'ar încerca a se trasa o altă frontieră pentru a izola pe secui și pe unguri din Ardeal, majoritatea românească nu se poate înlătura nici în ansamblul teritoriului

